

JEDNA

Zříceniny v Xitaclánu, Yucatán, Mexiko
pátek 17.45

I po několikadenním průzkumu sotva zavadili o povrch starobylého města. Přesto Cassandra Rubiconová již viděla dost, aby pochopila, že v sobě zříceniny ukrývají nepředstavitelná tajemství zrodu mayské říše.

Na vzdáleném západním konci Yucatánu, kde se rozprostírá vápencová náhorní plošina na pozadí sopečné vrchoviny a parných džunglí, příroda skrývá již přes tisíc let ztracené město. Domorodí pomocníci to místo nazývají Xitaclán. Když to jméno vysloví, mísí se v jejich hlasech úcta a strach.

Cassandra to slovo převalovala na jazyku a oddávala se obrazům, které vyvolávaly staré oběti, pompu a nádheru a kněží ozdobené šperky z nefritu a zeleným peřím ptáka kvesala. *Xitaclán*.

Navečer pracovala v Kukulkánově pyramidě sama. Postupovala hloub, svítila si baterkou a pátrala. Tajemstvími se to tam přímo hemžilo. Ve vzduchu hořkém po vápenci jako by cítila, že spousta záhad čeká, až je ona objeví.

Baterkou mířila před sebe a zaprášenou rukou si prohrábla upocené vlasy skořicové barvy. Barvy skořicové kůry čerstvě sloupané ze stromů, jak vždycky říkával její otec; ne toho nazrleho žlutohnědého prášku, který byl v obchodech s potravinami k mání v regálech s kořením. Oči měla zelenohnědé jako bohatou měděnou rudu.

Venku byli její kolegové z výpravy Kalifornské univerzity zaneprázdněni povrchovým kopáním a mapováním celkového půdorysného uspořádání města, jeho náměstí a chrámů, kde se konávaly obřady, a monolitických vápencových obelisků – stél – s vytesanými hrůzostrašnými obrazy bájných opeřených hadů. Nalezli nádvoří obrostlé vinnou révou, které sloužovalo jako dějiště zápasů v krvavé míčové hře provozované mayskými obyvateli. Poražení – anebo vítězové, to podle protichůdných historických výkladů – bývali obětováni bohům.

Xitaclán byl hotový archeologický poklad. Skýtal tolik rozvalin, že by měl i velký a slušně financovaný kolektiv co objevovat nejméně celý rok. Ale Cassandra a její čtyři mladí společníci byli rozhodnutí pracovat, seč jim síly stačí, dokud nevyčerpají skrovné univerzitní stipendium.

Jako strategické astronomické ukazatele v džungli trčely stély pokryté mechem, jiné zase byly pokácené. Všechny však obsahovaly četné a vzrušující glyfy (ryté piktografy). Christopher Porte, jejich odborník na epigrafii, se je snažil rozluštit a nadšeně si je zapisoval do notýsku, který neustále nosil u sebe.

Hlavní pozoruhodností Xitaclánu však byla velkolepá stupňovitá Kukulkánova chrámová pyramida, která trůnila nad středem města. Přestože byla obrostlá plevelem a porostem, stále byla krásně zachovalá. Architekturou soupeřila s proslulými zikkuraty (stupňovitými věžemi s několika terasami a chrámem na vrcholu) v Chichén Itzá, Tikalu a Tetihuacánu – jenomže tato stála nedotčená. Před zvědavými zraky ji chránily pověry místních obyvatel. Až dosud.

Na nejvyšší terase pyramidy stál Chrám opeřeného hada, podpíraný mnoha sloupy a zdobený úžasnými reliéfy a květnatými vlysy zobrazujícími kalendáře, mýty, dějiny. Cassandra si chrám pojmenovala po svém, když si povšimla častých motivů, jejichž středem byl moudrý bůh Kukulkán a jeho druhové či strážci – opeření hadi, v mayských mýtech běžný symbol moci. Složité basreliéfy ještě víc obohacovaly legendy raných národů středoamerické civilizace o Quetzalcóatlu neboli Kukulkánovi.

Její tým také za pyramidou objevil nesmírně hlubokou vodní nádrž. Vlastně to byl přírodní vápencový závrť (tak se říká trychtýřovitým prohlubeninám v krasové oblasti) zaplněný mastnou černou vodou. V tom hlubokém kalu Cassandra tušila mnoho artefaktů, relikvií... a dost možná i kosti obětí. Takové vápencové prohlubně bývaly v mayských městech na Yucatánu běžné, avšak tuto v Xitaclánu ještě neprohledali a nevyplenili hledači pokladů ani neprobádali archeologové.

Její tým si hodlal do týdne opatřit potápěčskou výstroj a ona sama se chystala do hlubin oné žumpy ponořit. Prozatím jim však zbývalo ještě příliš mnoho práce k dokončení počáteční katalogizace. Další závratné objevy, další práce, zato moc málo času a peněz.

Zatím se soustředila na pátrání uvnitř pyramidy.

Kdyby tam její tým neudělal obrovský kus práce hned při první návštěvě, nepochybně by na jeho místo přijela konkurence z archeologických kruhů, a to větší výprava, štedřeji financovaná a lépe vybavená. Cassandřiny výsledky by úplně zastínila.

Skupiny domorodých dělníků, které sháněl místní průvodce Fernando Victorio Aguilar, samozvaný dobrodruh a podnikatel výprav, již pracovaly celé dny, sekaly porost a kopaly, porážely mahagonové stromy a ceiby (kapoky), mačetami kosily kapradí a vyvracely z kořenů popínavé rostliny; zkrátka odstraňovaly to, co po sobě v Xitaclánu zanechaly čas a příroda.

Sotva však tamější dělníci spatřili na reliéfech opeřené hady, hrůzou couvali. Vystrašeně si šeptali a odmítali se k danému místu přiblížit nebo pomáhat při očišťování trosek, třebaže slibovala, že jim zvýší hubenou mzdu. Nakonec se rozutekli. A pak vzal nohy na ramena i Aguilar a nechal její tým napospas hluboké džungli.

ČTRNÁCT

...„To je fantastické!“ vyjádřil se obdivně Rubicon a tlačil se kolem Aguilara. Postavil se na široké náměstí a drbal se na žlutobílé koží bradce. „podívejte se na ty rozměry. Představte si, jaké množství lidí se sem vešlo.“ Otočil se na Scullyovou a pak na Muldera a pocítil potřebu jim podat vysvětlení.

„Primitivním obděláváním půdy, jaké znali Mayové, nemohli tak početné centrum populace uživit. Většina velkých měst, jako Tikal nebo Chichén Itzá, byla pravděpodobně obydlena vždy pouze během, hm, náboženských obřadů, míčových her a pravidelných obětí. Po zbytek roku byla města opuštěná, ponechaná džungli, dokud nenadešel čas další slavnosti.“

„To připomíná olympijskou vesnici,“ napadlo Muldera. Ten spolu se Scullyovou přistoupil ke starému archeologovi, kdežto domorodí průvodci se drželi zpět a nějakým indiánským nářečím se nervózně dohadovali s Aguilarem.

„Řekl jste míčové hry, pane doktore?“ podivila se Scullyová. „Chcete říct, že pěstovali sport pro diváky?“

„Tipuji, že tamto byl jejich stadion.“ Ukázal přes mýtinu na široké zapuštěné prostranství obehnané cihlovou zdí. „Mayové hrávali, hm, jakousi směs kopané a košíkové. Tvrdý gumový míč trefovali bokem, stehnem a ramenem. Nesměli se ho dotýkat rukama. Cílem bylo, aby míč prolétl svislým kamenným kruhem na zdi.“

„A nechyběly u toho roztleskávačky, klubové vlajky a tak,“ dodal humorně naladěný Mulder.

„Ti, kdo turnaj prohráli, bývali obětováni bohům,“ pokračoval Rubicon. „Utínali jim hlavy, vyřezávali srdce a krev rozlévali po zemi.“

„Takže se asi nedá říct, že byl úspěch dostat se aspoň do čtvrtfinále,“ nedal si pokoj Mulder.

Mulder šel napřed, po pěšině u základny pyramidy, a potom na ně zavolal, aby ho následovali. Scullyová ho našla stát na okraji kruhové prohlubně o průměru nejméně deseti metrů, zabíhající hluboko do vápence, jako by ji vyvrtalo obří beranidlo.

„Cenote,“ poučil je Rubicon. „Posvátná studna. Je to velmi hluboká vápencová trychtýřovitá prohlubenina v krasové oblasti, zvaná závrt. Jsou roztroušené, hm, po celém poloostrově Yucatán. Snad to vysvětluje, proč byl Xitaclán postaven právě zde.“

Scullyová přistoupila k rozpadající se terase, která určitě sloužila jako lávka přes okraj hluboké prohlubně. Stáli na krajíčku. Scullyová koukala na hladinu kalné zelené vody, hladkou jako zrcadlo. Cenote se zdál bezedný. Vápencové výchozy brázdily jeho stěny jako závit šroubu. Mulder do vody hodil oblázek a pozoroval vlnky.

„Tyto přírodní závrtky byly považovány za posvátné studně, vodu od bohů vyvěrající ze země,“ přednášel Rubicon dál. „Můžete si být jisti, že tento obsahuje poklad plný pozůstatků a kostí.“

„Kostí?“ žasla Scullyová. „Lidí, kteří do něj spadli?“

„Hm, spíš byli shozeni,“ upřesnil Rubicon. „Cenote byly obětní studny. Možná oběti umlátili k smrti, anebo je svázali a zatížili, aby se těla potopila.“

Jindy, při zvláštním obětování, byla oběť vybrána až rok dopředu. Oddávala se radovánkám, užívala si potravy, žen a pěkného oblečení – až do dne, kdy byla odvečena a zavedena k okraji cenote a pak svržena do posvátné vody.“

„Myslela jsem, že Mayové byli spíš pokojný národ,“ nezdálo se to Scullyové.

„To je stará domněnka, nepravda rozhlášená archeologem, který Maye nezdravě obdivoval. A tak své nálezy podával předpojatě, aby bagatelizoval důkazy o krveprolévání, obsažené v písemnictví a rytinách.“

„Tedy takový archeologický protějšek konzultanta politické strany pro mediální politiku,“ přirovnal Mulder.

„Mayská kultura byla docela násilnická, prolévalo se hodně krve, obzvláště v pozdějších obdobích, pod vlivem Toltéků. Krásné jim připadalo sebeobětování a sebemrzačení, kdy si obřadně usekávali prsty na nohou a rukou.“

Vlastně nejkrvežíznivější kult se pojil s bohem Tlalokem, jehož kněží se připravovali na velké slavnosti tím, že chodili za matkami vykupovat od nich malé děti. Při okázalém obřadu pak tyto děti vařili zaživa a s velkou pompou je pojídali. Ohromnou radost kněžím dělalo, když předtím, než byla nemluvnata umučena k smrti, silně křičela nebo naříkala, hm, protože věřili, že slzy slibují rok bohatý na déšť.“

OSMNÁCT

...Stavitelé Xitaclánu opakovali zas a zas motiv opeřeného hada. Vytvářeli jím protichůdné dojmy strachu a ochrany, moci a poddanosti. Na jiných kresbách byl zobrazen vysoký muž bez tváře, v podivném

brnění či obleku. Za ním plály plameny. Kulatá pokrývka hlavy vypadala neomylně jako...

„Scullyová, nepřipomíná ti ta postava něco?“ provokoval ji.

Ona zkrřížila ruce na prsou a zavrtěla hlavou. „Muldere, nebudeš snad do případu zmizelých osob zatahovat starověké astronauty?“

„Jenom si vlastníma očima prohlížím důkazy,“ namítl tiše. „Třeba Cassandra objevila nějaké informace, které jiní chtěli utajit.“

„To je Kukulkán,“ poučoval Rubicon. Ani neslyšel, jak Mulder poukazuje na další malby, jejichž středem byla kosmická loď se zvláštním tvarem a zakroucené prvky, které mohly znázorňovat nějaký stroj nebo zařízení. „Velmi mocný a velice moudrý. Vědění přinesl z nebes. Bohům ukradl oheň a předal jej lidstvu.“

Mulder se díval na Scullyovou tázavě, se zdviženým obočím. „To je jenom mýtus,“ zdůraznila.

Rubicon si nasadil brýle na nos, pak si uvědomil, že to je gesto pro kočku, a zase je sundal, takže se mu houpaly na krku. „Kukulkán, bůh větru, pán života, kdysi dávno přinesl mayskému lidu civilizaci. Zavedl zpracovávání kovů a podporoval řemeslnou a výtvarnou činnost.“

„Takový renesanční typ,“ popichoval Mulder.

„Kukulkán vládl po mnoho staletí, až ho nakonec vyhnal nepřítel Tezcatlipoca – hm, ten, jehož tělo tolik zapáchalo. Kukulkán se musel vrátit do své vlasti, a proto zapálil své vlastní domy, postavené ze stříbra a lastur, a potom se vydal po moři na východ. Zmizel, ale ještě předtím slíbil, že se ke svému lidu jednou vrátí.“

Mulder cítil, jak mu vzrušením bije srdce. „Domy postavené ze stříbra a lastur,“ to mohlo znamenat kov a sklo. Přidal si k tomu zobrazení ohně a představoval si raketu nebo kosmickou loď.

„Mayové své legendě tak věřili,“ pokračoval Rubicon, rukou si zastínil oči a zadíval se k obzoru, „že stavěli stráže, aby pozorovaly východní pobřeží, hm, a čekaly na Kukulkánův návrat. Když připluli Španělé ve vysokých galeonách a na hrudi se jim třpytily kovové náprsní krunýře, Mayové byli přesvědčeni, že se jim Kukulkán doopravdy vrátil.“

„Lidé ve stříbrných oblecích, to by klidně mohli být astronauti,“ uvažoval Mulder nahlas.

„Muldere, tvému názoru nikdo nebrání,“ poznamenala Scullyová jízlivě. „Vím, že nemá cenu ti to rozmlouvat. Ale pořád jsme ještě nenašli tým archeologů. Co mají mayské bohové a starodávni astronauti co dělat s našim případem?“

„Jistěže nic, Scullyová,“ odsekl Mulder tónem, který značil pravý opak. V duchu se usmál. „Vůbec nic.“

DEVATENÁCT

... Aguilar stělu obcházel, jako kdyby hledal další důkazy. „Mayský náboženství je hodně starý. Pěstovali své obřady tisíc let předtím, než k jejich břehům připluli bílý badatelé, a ještě víc zdivočeli, když se zkřížili s Toltékama. Lidi své přesvědčení moc snadno neztrácej, že?“

„Počkat,“ přerušila ho Scullyová. „Chcete mi namluvit, že někteří potomci Mayů dodnes udržují starou víru? Vyřezávají lidem z těla srdce a házejí je do obětních studní?“

Pojala ji hrůza, protože si začala dávat dohromady scénář, jemuž by ani Mulder nevěřil – jak se Cassandra Rubiconová a její tým stali obětovanci pro krvežiznivý obětní obřad.

Místo Aguilara se slova ujal Rubicon: „Víte, někteří lidé si dosud pamatují toltécké chorály a konají slavnosti, i když většina z nich byla obrácena na křesťanství... nebo je alespoň civilizovaná. Menšina jich však stále vykonává krvavou činnost a záměrně se mrzačí. Obzvláště zde, daleko od měst.“

„Sebemrzačení?“ udivilo Muldera. „To myslíte, že si jeden z těch Indiánů uřízl prst sám?“

Rubicon přikývl a osahával zakrvácený vápencový sloup. „Pravděpodobně obsidiánovým nožem.“

Scullyová se snažila vžít do náboženské vášně, které je zapotřebí, aby si člověk nožem vyrobeným z úlomku kamene uřízl prst, a když si přetínal šlachy a kost, přes zřejmou bolest ani nemukl.

Rubicon se tvářil vcelku netečně, jako kdyby mu ještě nedocházelo, že se jeho dcera se svými druhy mohli stát oběťmi krvavého rituálu.

„Při mayských a toltéckých obřadech se prolévalo mnoho krve – jak vlastní, tak krve zajatců a obětovanců. Při nejsvatějších slavnostech velekrál strčil pod pás rejnoka z čeledi trnuchovitých a nechal se jeho jedovatými trny nad bičíkovitou ocasní ploutví, které zanechávají jizvy, bodnout do předkožky.“

Scullyové neuniklo, jak Mulder hořce polkl. „Au!“

„Krev má ohromnou moc,“ přispěchal s komentářem Aguilar.

„Krev, která vytékala, pokapávala dlouhé pásy papíru z morušové kůry,“ pokračoval Rubicon, „a zanechávala za sebou řadu červených kapek.“ Vzhledl k obloze. „Potom se pruhy potřísněného papíru srolovaly a spálily, aby posvátný kouř donesl poselství bohům.“

Scullyová se ponuře dívala na čerstvou krev. „Jestli si některý z těch Indiánů před chvílí uřízl prst kamenným nožem, potřebuje lékařské ošetření. Po takovéhle primitivní amputaci by klidně mohl dostat sněť, zvláště v takovémhle tropickém podnebí.“

Aguilar našel v kapse ohnutou a pomačkanou cigaretu, vytáhl ji a žmoulal mezi rty, ale nezapálil si ji. „Señorito, toho nenajdete. Nikdy. Ten musel utýct. Daleko z Xitaclánu. Přines oběť strážcům Kukulkána – ale když jsme teď poznali jeho pravou víru, už ho znova nevidíme. Mayskej lid tady má dlouhou paměť. Pořád se bojí bílejš a pronásledování. Pamatuje na jednoho z prvních bílejš guvernérů tady. Jmenoval se páter Diego de Landa. Řezník.“

Rubicon souhlasně zavrčel a zatvářil se zhnuseně. „Byl to františkánský mnich. Pod jeho vedením se bouraly chrámy a pustošily schránky s ostatky. Každého, kdo uctíval modlu, bičovali. Roztahovali jim klouby kladkou, na kůži jim lili horkou vodu.“

Aguilar horlivě pokyvoval hlavou, jako by byl rád, že má starého archeologa zase na své straně. „Sí, páter de Landa si našel Indiány, který ještě uměli číst starý nápisy, a pokoušel se překládat hieroglyfy. Ale podle něj to všechno bylo proti křesťanskému slovu Božímu, že? Zatracený. Když mu ukázali skrejš s třiceti knihama vázanýma v jaguáří kůži, se spoustou kreseb hadů, vyvodil z toho, že je to nebezpečný dílo ďáblovo. Proto je všechny spálil.“

Jakmile Rubicon slyšel o takové ztrátě, tvářil se zkroušeně. „De Landa mučil pět tisíc Mayů, téměř dvě stě jich zabil. Potom jej za ty výstřelky povolali zpět do Španělska. Zatímco čekal na soud, sepsal dlouhé pojednání, kde vylíčil všechno, co se dověděl.“

„A byl za to strašné počínání odsouzen?“ zeptala se Scullyová.

Aguilar zdvihl obočí a vyprskl smíchy. „Ne, señorito! Poslali ho zpátky na Yucatán – tentokrát jako biskupa!“

Rubicon klečel před zakrvácenou stélou a hloubal. Scullyová se sehnula a zvedla uříznutý prst. Ještě byl malinko teplý a jakoby gumový. Krev na konci již netekla, byla sražená. Prohlížela si otřepaný pahýl v místě, kde kamenný nůž přeřízl maso a kost.

Jestliže tamější lidé doposud udržují násilnické rituální zvyky, děsila se..., jaké jiné oběti ještě přinášejí?